

Södertörns högskola

C- uppsats 15p | Utbildningsvetenskap | Höstterminen 2009

Programmet för lärarutbildningen med interkulturell profil 210p

Kamratskapets påverkan på barns identitetsskapande i skolan

”Säg mig vem du umgås med så ska jag säga dig vem du är.”

Ernst Rolf

Av: Sumona Hossain

Handledare: Staffan Nilsson

Abstract

Title: How friendship have an impact on children's identity development in school.

Written by: Sumona Hossain

Tutor: Staffan Nilsson

The purpose of this examination paper is to get an understanding as an upcoming teacher about how friends make an important impact on children's identity development in school, their choice of friends circle and what kind of groups there can occur among them. With a deeper comprehension of these circumstances should an educationalist be more considerate and adapt his or hers education to prevent negative group formations and to be an outsider. To achieve my results I used a qualitative research method where I through observation handpicked eight students from upper level of compulsory school with different friend circles from two classes for further interviews. Beside this I observed students in their school environment for three days. My conclusion by this research is that, the society, the school and the home are three very important factors that make big impact on children's identity development. Even friendship has an important role on their development. Children choose their friends though common interest which can lead to group formations where negative group formations can occur.

Keywords: Social relationships, identity, identity development, group formations, ethnicity, class, gender, fellowship, outsider, friendship.

Sammanfattning

Titel: Kamratskapets påverkan på barns identitetsskapande i skolan.

Författare: Sumona Hossain

Handledare: Staffan Nilsson

Syftet med detta examens arbete är att som blivande lärare kunna se och få en förståelse på hur kamraterna påverkar barns identitetsskapande i skolan, deras val av kamratkrets samt vilka grupperingar som kan förekomma bland de. Med förståelse av dessa faktorer ska man som pedagog vara mer uppmärksam och anpassa sin undervisning för att motverka negativa gruppbyggnader och utanförskap. För att nå fram till mitt resultat använde jag en kvalitativ forskningsmetod där jag genom observation handplockade åtta högstadium elever med olika kamratkretsar från två olika klasser för vidare djupgående intervjuer. Samtidigt observerade jag elever i skolmiljön under tre dagar. Genom den här undersökningen kom jag fram till resultatet, att samhället, skolan och hemmet är tre viktiga faktorer som påverkar barns identitetsskapande. Även kamratskap har en betydelsefull roll på deras identitetsskapande. Barn väljer sina kamrater utifrån gemensamma intressen vilket leder att de grupperar sig där negativa gruppbyggnader kan uppstå.

Nyckelord: Sociala relationer, identitet, identitetsskapande, grupperingar, etnicitet, klass, kön, gemenskap, utanförskap, kamratskap.

Innehållförteckning

1. Inledning	5
1.2 Bakgrund	5
2. Syfte	7
2.1 Frågeställningar	7
3. Teoretisk inramning	8
3.1 Tidigare forskning	8
3.2 Det givna samhällets påverkan	9
3.3 Hemmets betydelse	10
3.4 Skolan som utgångspunkt för barns identitetsskapande	10
3.5 Sökande efter kamrater och ingå i grupper	12
3.6 Positiva inslag av kamratskap	12
3.7 Negativa inslag av kamratskap	13
3.8 Faktorer som påverkar elevers val av kamratkrets	13
3.9 Teorisammanfattning	14
4. Material och Metod	15
4.1 Urval	15
4.2 Etiska aspekter	17
4.3 Datainsamling och genomförande	17
4.4 Validitet	18
4.5 Reliabilitet	19
4.6 Bearbetning	19
4.7 Metoddiskussion	19
5. Analys och resultatredovisning	21
5.1 Samhällets påverkande på elevers identitetsskapande	21
5.2 Hemmets påverkan	23
5.3 Skolans betydelse	24
5.4 Grupperingar	25
5.5 Kamratskapets inflytande	27
5.6 Faktorer som påverkar elevers val av kamratkrets	29
5.7 Resultat diskussion	30
6. Slutsatser	31
7. Käll- och Litteraturförteckning	34
Bilagor- Föräldrar tillstånd, Intervjufrågor +följdfrågor	36

1. Inledning

Det framtida livet formas redan under barn och ungdomsåren (Skolverket, avdelning för utvecklingsstöd, 2002). Redan under uppväxten samspelar barnen med bland annat sin familj och skapar den första betydelsefulla sociala relationen. Den relationen blir senare en grundläggande del av barnets förståelse för sin livssituation, där han/hon får lära sig om sin egen identitet alltså får uppleva vem man är, bygga upp ett självförtroende, självkänsla och även kunna ingå i andra sociala omgivning (Skolverket, avdelning för utvecklingsstöd, 2002). Processen att ingå i sociala relationer under skolgången ger barnen möjlighet att lära känna och bekanta sig med andras handlingsmönster än vad de är vana vid, de får ta del av normer, värderingar och regler som finns ute i samhället (Skolverket, avdelning för utvecklingsstöd, 2002). Dessa normer och värderingar skapas av oss människor som vi väljer att följa och finns i olika miljöer som till exempel inom hemmet, på fritiden och i skolan. Normer, värderingar och regler som i betydelsefulla drag kan handla om könets roll, socioekonomiska och etniska bakgrund (Skolverket, avdelning för utvecklingsstöd, 2002). Genom att ingå i olika slags relationer innebär att man således delas in i grupper. Genom att ingå i grupper lär vi oss att samspela, precisera mål, skapa normer, kommunicera, hantera problem samt konflikter, ta beslut, uttrycka våra synpunkter och åsikter (Nilsson, 1993;14) i Thornberg (2006;11).

Redan när barn kliver in i skolans värld får de chansen att pröva på att ingå i olika grupper, allt ifrån kamratgrupper, elevråds grupper, idrottsgrupper osv. Genom att ingå i olika kamratgrupper får barn ta del av andras normer och värderingar, andras tankar och känslor som blir en utgångspunkt för att utvecklas samt i interaktion med andra skapa eller stärka sin identitet.

1.2 Bakgrund

I och med att jag börjar närma mig slutet av min utbildning och med endast några månader kvar har jag börjat skriva mitt examensarbete inom Interkulturell lärarutbildning mot förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år. Under min tid som studerande har jag berikat mig med en massa kunskaper och erfarenheter, som jag senare kommer att ha nytta av i mitt kommande yrke som lärare. Under min studieperiod har jag haft flera verksamhets förlagda utbildningar i olika skolor och har bland annat fått ta del av hur barn skapar sociala relationer till varandra i olika miljöer. De största tiden av ett barns uppväxt tillbringas i skolan och det är där de får möjligheten att bland annat lära känna och bekanta sig med andras handlingsmönster. Vid ett sådant tillfälle får barn också chansen att utveckla sin egen identitet i samspel med andra. I skolan får de lära sig att förhålla sig till varandra och tillämpa normer och värderingar som finns ute i samhället. Normer och värderingar som har att göra med hur vi ska vara,

behandla och bete oss bland andra. Dessa normer och värderingar är en grundläggande faktor för att kunna anpassa oss och samspela med vår omgivning. Genom att ha observerat barn i skolmiljön kunde jag se hur de redan vid tidig ålder väljer sina kamrater, grupperar och interagerar med andra barn. Genom att ha umgått med barn i skolorna fick jag även veta att dem spenderar mycket tid med sina kamrater både i skolan, i fritiden och utgjorde en stor del av deras sociala liv. Att barn ingår i olika kamratgrupper påverkar det medvetet eller omedvetet deras sätt att tänka, känna, tycka och agera. Egna normer och värderingar kan tillämpas i de olika kamratgrupper som kan leda till negativa konsekvenser av gruppbildningar, där vissa barn blir utfrysade av olika anledningar.

2. Syfte

Syftet med detta examens arbete är att jag vill undersöka vad kamratskap har för betydelse på barns identitetsskapande i skolan och vad för faktorer som ligger till grund för barns val av kamratkrets.

2.1 Frågeställning

Jag har valt att använda mig av tre frågeställningar som utgångspunkt för mitt arbete:

- **Hur påverkar samhället, hemmet och skolan på barns identitetsskapande?**
- **Vilka slags grupperingar finns det bland barn?**
- **Vad har kamratskapet för betydelse?**

3. Teoretisk inramning

I detta avsnitt inleder jag med att bland annat nämna om tidigare forskning för att eventuellt kunna dra paralleller med min egen undersökning. Därefter kommer jag att gå igenom litteraturbakgrunden som förklarar begrepp och behandlar områden som jag betraktar är viktiga för mitt arbete. Jag kommer i övergripande dra förklara vad sociala relationer innefattar och hur de uppstår enligt tillgänglig litteratur. Dessutom kommer jag att förklara begrepp och behandla områden som är relevanta till mina frågeställningar samt syfte. Dessa teorier är ett underlag som sedan kommer att behandlas och tolkas i analysdelen.

3.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning menar att kamrater är en viktig del för barns identitetsskapande. Här nedan har jag valt att nämna två forskningar som är väsentliga för min undersökning. En som bland annat gjordes av Agneta Nilsson på uppdrag av Skolverket (1999) och den andra av Maud Ihrskog (2006).

Agneta Nilsson (Skolverket, 1999) gjorde en undersökning om barns hälsotillstånd där de intervjuade bland annat elever från en skola i Norrland. Under intervjun berättade eleverna om deras relation till sina kamrater och vad det har för betydelse. Dessa elever påpekade att kamrater är viktiga för deras välmående i skolan och det är under tonåren man behöver sina kamrater. De menar att kamrater utgör en viktig grund för deras trygghet och acceptans som de kan förhålla sig till, stärka sin identitet och hitta sin egen stil. I kamratgrupper kan man pröva sig olika roller och experimentera sig fram till olika livsstilar (Agneta Nilsson & Skolverket, 1999). Vidare menar Agneta Nilsson (Skolverket, 1999) trots att de positiva avseendena väger mest i att bli påverkad av sina kamrater kan det alltid finnas nackdelar. Nackdelar som att ge sina kamrater för mycket makt där individen i fråga glömmer bort sin egen identitet bland annat på grund av rädsla att bli utfrysad och utesluten från gemenskapen. Kamratskapets påverkan utgör mycket för ett barns identitetsskapande och utveckling. När de känner att ingen vuxen eller förälder vill lyssna på vänder de sig till sina kamrater istället. De viktiga relationerna som avgör elevernas identitetsskapande finns i vardagen, i klassrummet och i hemmet (Agneta Nilsson & Skolverket, 1999).

I Maud Ihrskogs (2006) doktorsavhandling ”*Kompisar och Kamrater. Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen*”, menar hon att människan skapar och formar sin identitet i samspel med andra. Dessutom menar hon att i skolans värld sker de flesta betydelsefulla relationer och en av de relationerna är till sina kamrater. Kamraterna är en viktig del av ett barns förmåga att kunna utveckla sin

identitet där de får lära sig genom ömsesidig påverkan att skapa förtroende och tillit. Att skapa relationer till andra kamrater och kamratgrupper får barnet i fråga att känna sig älskvärd och får en konfirmation på att man duger som man är. Vidare menar hon att vissa barn har svårare att skapa nya relationer och medvetet eller omedvetet kan hamna utanför en kamratgrupp. Maud Ihrskog nämner även att förutsättningarna för att skapa nya relationer styrs väldigt mycket av de professionella vuxnas förhållningssätt som kan påverka och begränsa elevers sociala nätverk. Hon menar att det behöver göras ytterligare åtgärder från pedagogernas och andra vuxnas sida för att skapa medvetenhet om barn och ungas behov av tillhörighet och samhörighet. Ihrskogs slutsatser i avhandlingen visar att kamrater är en viktig del av ett barns identitetsskapande.

3.2 Det givna samhällets påverkan

Ett samhälle består av en grupp människor som lever på ett och samma ställe, tillhör en gemensam verksamhet och “är medvetna om att de har en gemensam identitet som skiljer dem från andra grupper” (Giddens, 2003; 565). *Kultur i ett samhälle* består bland annat av de uppfattningar, idéer, värderingar och normer som skapas av oss människor som möjliggör att vi kan samarbeta och kommunicera med varandra. Huvudsakligen menas med kultur i samhället de värderingar och uppfattningar som förklarar det som är betydelsefullt, värdefullt och eftersträvansvärt. Dessa värderingar och uppfattningar ger “mening och vägledning för människor då de samspelar med och i den sociala verkligheten” (Giddens, 2003; 37). De normer som gemensamt skapas av oss människor utgör regler för uppförandet som återspeglas eller innefattar en kulturs värden (ibid.; 37). Det finns olika sorters samhällen som antingen kan vara monokulturella eller mångkulturella. De flesta industrialiserade samhällen har ett mångkulturellt samhälle där befolkningen kommer från olika kulturer och andra etnisk och språklig bakgrund (Giddens, 2003; 37-49).

Socialisationsprocessen i samhället

Det är samhället som formar oss och hur vi skapar relationer till varandra (Giddens, 2003;42). Ett sådant skeende kallas för socialisation och det är så vi utvecklar olika förmågor och lär oss saker genom att anpassa oss till omgivningen. Vi lär oss genom att kontinuerligt samspela med våra medmänniskor (ibid.; 42-43). Socialisation innebär de processer där vi redan i barnsben utvecklar medvetenhet om de sociala normer och värden och utvecklar ett jagmedvetande. Även om socialisationsprocessen är viktig under uppväxten för ett barn så är den föränderlig som fortsätter styra och reformera oss under hela vårt levande tillstånd. (Giddens, 2003; 567).

Identitetsutveckling genom socialisation

Att ingå i den sociala omgivningen som vi föds och växer upp i påverkar till en viss grad vårt beteende dvs. Genom det kontinuerliga samspelet med våra medmänniskor utformar vi vår personlighet till en viss del i de normer och värderingar som vi värnar om och engagerar oss i. (Giddens, 2003;37-44). Under socialisationsprocessen får vi chansen att utveckla vår egen identitet och forma oss till att utföra handlingar och tänka självständigt (ibid.;43). I allmän betydelse menas med identitet “....de uppfattningar människor har om vilka de själva är och vad som är viktigt och meningsfullt för dem” (Giddens, 2003; 43). Dessa uppfattningar bildas genom våra grundval som till exempel de egenskaper eller igenkänningstecken som vi anser är viktigare än andra källor av betydelse. De yttersta identitetskällorna består av kön, sexuell inriktning, etnicitet och samhällsklass (ibid.; 43). “ Det är individens kontinuerliga samspel och “förhandling” med yttrevärlden som bidrar till att skapa eller forma hans eller hennes upplevelse av sig själv” (Giddens, 2003;44). Interaktionen mellan individen och samhället hjälper att koppla ihop individens personliga och allmänna världar, men trots att det är den sociala omgivningen som är den största faktorn till att forma individens personliga identitet, är det egentligen individens egen handlingsförmåga, självständighet och valmöjlighet som är avgörande för deras identitetsskapande (Giddens, 2003; 44).

3.3 Hemmets betydelse

Stier menar att föräldrar har en stor påverkan när det kommer till barns identitetsskapande. Barn härmar, ser upp till och tar efter sina föräldrar och kan även ta efter deras beteende helt och hållet eller delvis (Stier, 2003; 84-85). Redan vid tidig ålder utvecklar barn sin självuppfattning utifrån någon annans perspektiv bland annat utifrån sina föräldrars perspektiv (ibid.; 84-85). Med självuppfattning menar Stier att barn får de normer och värderingar som tillämpas av föräldrarna som t.ex. religion, kultur osv. Vidare menar Stier att gradvis under tonåren bryter barnen loss från föräldrarna och istället börjar söka sin identitet på okänt område (Stier, 2003; 84). Genom att barn börjar ingå i andra sociala relationer t.ex. i skolans miljö lär de sig om andras handlingsmönster och uppfattningar som stegvis blir att de börjar självutforska om deras identitet. Under tonåren blir bland annat kamrater och idoler barns viktiga komponenter där dem samspelar tillsammans med andra för att skapa sin egen identitet (Ibid.; 84).

3.4 Skolan som utgångspunkt för barns identitetsskapande

“...Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap.....”(LPO 94:9). Detta är ett utdrag från läroplanen och menar att skolan ska fungera som en social gemenskap där barnen ska få utveckla och samspela med sina medkamrater. I skolan får barnen lära sig att integrera med andra människor.

Skolan har med tiden blivit en primär bas för vår livsstil och är vårt första möte med världen men även är en del av ett samhälle och det är där vi lär oss, får information genom böcker, tidningar och tv om omvärlden (Giddens, 2003; 416). Läroplanen säger att *“Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på”* (LPO 94: 3). Genom skolan får barn ta del av normer och värderingar som finns ute i samhället. Thornberg belyser att genom den sociala interaktionen till andra människor utvecklas värden, attityder och normer (Thornberg, 2006; 22). Värden beskriver det vi människor anser är värt att sträva efter och som vi uppfattar är goda respektive onda, värdefulla respektive värdelösa, önskvärda respektive avskräckande om människor, handlingar, gärningar och föreställningar menar Halstead (1996) i Thornberg (2006; 22). Även attityder är något vi skapar i vår omgivning i samspel med andra. Med attityder värderar vi bland annat händelser, idéer, företeelser som antingen positiva eller negativa till exempel hur en attityd utspelar sig mot pedagogen, till skolmaten, till lagar, till kamrater osv (Eisele, 2003) i Thornberg (2006,23). Från att värdera och döma uppstår normer. Normer i sig betyder handlingar som är önskvärda respektive icke önskvärda nämner Orlenius (1999;15) i Thornberg (2006;27) som i sin tur bildar bestämmelser för hur man bör eller inte bör agera i olika tillfällen.

När det kommer till skolans värld är skolans grundläggande uppgift att kunna förmedla sina elever vad värden, attityder och normer har för innebörd i deras liv samt ute i samhället. Thornberg säger att ”en del normer som förekommer i klassrummet delas av samhället och handlar mer generellt sett om det sociala livet i samhället...” (Thornberg, 2006; 29). De normer som finns kan antingen vara formella normer där normerna är nedskrivna och klart uttalade (t, ex skrivna på klassrummets tavla, i böcker osv.), informella normer är normer som inte är nedskrivna eller uttalade men är väldigt självklara och underförstådda vilka finns i det vardagliga livet (t,ex att man ska räkna upp handen när man vill säga något, visa tacksamhet om man får något osv.) och sedan har vi gruppnormer som antingen kan vara formella eller informella normer där gruppen reglerar och styr, avgör önskvärda och icke önskvärda eller acceptabla beteenden som råder i gruppen (ibid.; 31). För att elever tillsammans ska tillämpa dessa värden, attityder och normer som sker ute i samhället har skolan som uppgift att förmedla och undervisa om bland annat hur livet fungerar och vad som ger livet mening och värde. Ett sådant lärande benämns som livsförståelse (Osbeck, 2006; 9). Livsförståelse har en stor betydelse för vilka slags gemenskaper i samhället vi människor tillsammans konstruerar. “De relationer och de sammanhang människor ingår i är viktiga för den livsförståelse som tar form” (Osbeck, 2006; 9). De flesta människor ingår i flera olika skilda förbindelser och därmed kan livsförståelse variera och är därför viktig att lära ut. Skolan utgör en betydelsefull del för barn och ungdomars livsförståelse där kamratgruppen är utgångspunkten för deras gemensamma lärande och/re/konstruerande (Osbeck, 2006; 9). I ett sådant skeende får barn och

ungdomar lära sig olika förhållningssätt till sig själva och andra samtidigt som de får en förståelse om sitt eget handlingsmönster så väl som andras.

3.5 Sökande efter kamrater och ingå i grupper

Thornberg menar att en viktig källa för att barn och unga ska kunna utveckla sin identitet och självkänsla är i att tillhöra någon sorts grupp (Thornberg, 2006;143). Det kan både vara i konkreta grupper som till exempel den egna familjen eller kamratgrupper och i abstrakta grupper som till exempel genom kön, etnicitet, åldersgrupp, ungdomsgrupp osv. (Ibid.;143). “ Vi lever i ett flöde av gruppprocesser och utsätts ständigt för social påverkan, samtidigt som vi medvetet eller omedvetet också försöker påverka andra i vår omgivning” (Thornberg, 2006; 266). Genom att människor konstant samspelar med omgivningen delas vi in i grupper. Svedberg definierar en grupp på följande sätt “ I en grupp samspelar medlemmarna (minst två) för att nå ett mål eller utföra en uppgift.”(Svedberg, 2000;17). Vidare beskriver han om några olika slags grupper: *Primär grupp*- varaktiga grupper som är viktig för vår identitet och överlevnad där vi känner oss hemma till exempel familjen och de allra närmaste vännerna. *Sekundär grupp*- Opersonliga grupper där individen har en betydligt större distans till andra gruppmedlemmar men som kan vara betydelsefulla till exempel som organisationer och föreningar. *Vi-grupp- och dom-grupp*- ”Vi” grupperna stärks i samband med att trycka ner “dom” grupperna. Bygger på att stärka den egna gruppen genom att skapa rykten och fördomar mot andra gruppen. *Informella grupper*- Grupper som skapas utifrån samhörighet eller ömsesidiga intressen till exempel kamratgrupper eller intressegrupper. *Formella grupper* - Grupper som har bestämda syften med fasta regler, rutiner med ett officiellt ledarskap. *Referens grupp*- Grupper som man inspireras av och antingen tillhör eller vill tillhöra i och kan bestå genom val av kläder, musikstil, fritidsvanor osv. (Svedberg, 2000; 17-18).

3.6 Positiva inslag av kamratskap

Att ingå i kamratgrupper är ömsesidigt och bygger på att bli accepterad och respekterad av de andra och innefattar gemenskap, glädje, besvikelser, ilska, uppmuntran, stöd och rolltagande (Öhman, 1996; 142). I kamratskap får man lära att sätta sig in i en annan människas tankar och känslor och därmed kunna reflektera sina egna tankar och känslor (Höper& Kutzleb& Stobbe& Weber, 1976; 103). Man utvecklar sin egen identitet, sin förmåga att ta sitt ansvar och samarbeta, hantera konflikter och bearbeta sina känslor (Öhman, 1996; 142). Elever väljer sina kamrater utifrån någon form av samhörighet, intresse, ålder eller kön och ger därigenom sina kamrater en ömsesidig försäkran och möjlighet att identifiera sig med en som har likadant tankesätt som en själv (ibid.; 142). Kamratskap underlättar sociala jämförelser

som ger eleven speciella möjligheter att värdera sig själv genom att jämföra sig med andra som är lika, vilket underlättar självkännedom hos eleven och bidrar till en social anpassning (Ibid.; 142).

3.7 Negativa inslag av kamratskap

Både grupprocesser och social inflytande kan leda till positiva och uppbyggande upplevelser där elever får möjligheten att lära sig och utvecklas men även sådana grupprocesser och sociala inflytande kan resultera till något destruktivt där negativa gruppbildningar uppstår och där gemenskap leder till utanförskap av olika anledningar (Thornberg, 2006;139-142). Gruppsozialisationen i samhället justerar “relationerna mellan människor och *föreskriver* önskvärda och acceptabla handlingar och beteenden” (Stier, 2003;66). Om en sådan handling och beteende är avvikande eller på något sätt annorlunda uppstår konflikter och orsakar utanförskap bland elever. Utanförskapet kan bero bland annat på bristande vilja, där barnet i fråga inte vill helt enkelt vara med, avsiktlig utestängning, avvikande beteende eller oförmåga att klara av gemenskapen, dålig hälsa, låg utbildning, bristande språk osv, (Stigendal, 2004; 44). Även Thornberg påpekar att “avvikelser är en fråga om att individer eller grupper blir kategoriserade som olika eller annorlunda jämfört med “resten av oss” (majoriteten)” (Thornberg, 2006;142). Utanförskapet kan även bero på att eleven i fråga inte är kapabel till att uppfylla gruppens gemensamma värderingar och mål. Värderingar och mål som att vara coola, att engagerar sig över ett visst intresse, engagerar sig i vissa lekar, kläder, samlarobjekt, fester och uteliv osv. Elever som tillhör en viss grupp kan dessutom utesluta elever som de anser inte passar in i mallen som till exempel har att göra med könsroller och etnisk grupptillhörighet (Thornberg, 2006;139) och även samhällsklass grupper.

3.8 Faktorer som påverkar elevers val av kamratkrets

Det finns flera olika faktorer som avgör elevers val av umgängeskrets däribland könets roll, annan etnisk bakgrund och samhällsklasser.

Könets roll

“ Könsrollerna upptas som delar av barnets självuppfattning och identitet” (Stier, 2003; 64). Wahlström menar att “könsrollerna är en social konstruktion som skapas och fortlever genom våra beteendemönster” (Wahlström, 2003; 209). Hon menar även att barn blir påverkade av sin omgivning där könsfördelningen är en grundläggande problem (ibid.; 209). Stier påpekar omgivningens förväntningar om könsbundna roller som barnen ska leva upp till dvs. hur en man är respektive hur en kvinna är (Stier, 2003; 64) . De köns stereotypa uppfattningar om varandra kan leda till att elever grupperar sig och söker kamrater som de tycker har mest samhörighet till.

Etnicitet

Giddens definierar ordet etnicitet som kulturell praxis och kulturella värderingar som avskiljer en grupp människor från andra (Giddens, 2003; 227-241). En etnisk grupp upplever sig själva som kulturellt skilda från andra grupperingar i samhället. Man kan skilja en etnisk grupp oftast genom språk, historia, religion, klädsel och ursprung (ibid.;227-241). “ För många människor är det etniska av central betydelse för både individuell identitet och gruppidentitet” (Giddens, 2003;229). Med ordet “etnicitet” menas “...en grupp människors föreställningar om ett gemensamt ursprung” (Stier, 2003; 66). Genom att berätta till andra varifrån man kommer, utgör etniska och kulturella identiteter en grund för samhörighet och gemenskap (ibid.; 66). Etnicitet i det svenska samhället utgör de olika invandrargrupperna som finns. Kulturkonflikten mellan invandrare och svenskar är en orsak till varför invandrarna håller till sig själva och bildar en “egen” grupp (Ålund, 1997; 5-24). Varför en sådan barriär sker är för att det ”svenska” samhället har svårt att förstå det främmande vilket leder till att kulturer krockar med varandra (ibid.; 5-24). “De gemensamma erfarenheterna av utanförskap bidrar till ett socialt igenkännande” (Ålund, 1997; 13).

Klasskillnader

Abrams & Hogg (1990a) i Thornberg (2006) menar att i förbindelser mellan grupper händer det ofta att somliga har i högre grad mer makt, resurser, status och inflytande än andra. Klasstillhörighet kan räknas som en identitet bland oss och innefattar individens ställning i samhället (Stier, 2003; 73). De sociala skillnader som finns i samhället reflekteras i skolan och utgör en viktig del i reproduktionen av olika sociala ställningar i samhället och senare i arbetslivet (Jönsson & Trondman & Arnman, & Palme, 1993; 9). I skolans värld kan sådana klasskillnader och maktkamper förekomma bland elevgrupper.

3.9 Teorisammanfattning

Teorierna säger att: Samhället har en stor påverkan på hur barn formar deras identitet och väljer sina kamrater utifrån olika förutsättningar. Den interaktionen som barnen skapar med andra är grunden till deras identitetsskapande. Hemmet är en grundläggande aspekt där barn utformar sin identitet och skapar sin första betydelsefulla relation. I skolan får barn lära sig om normer och värderingar som är viktiga för att klara av mötet ute i samhället, genom att gå i skolan får dem lära sig att samspela med andra. Skolan utgör en stor del av ett barns liv och det är där han/hon får lära sig att ingå i olika sociala relationer och grupper. Skolan är den största och viktiga faktorn för barns identitetsskapande där de får tillfälle att ingå i olika grupper och välja deras kamrater. Kamratskap utgör en viktig del av barnets identitetsskapande, genom kamrater kan barn lära sig mer om sin identitet och utgör en stor del av barnets välmående och välbefinnande. Kamratskap är lärorikt för barn då de får pröva olika roller, hantera konflikter, bearbeta

sina känslor osv. Barn väljer sina grupper utifrån där de känner mest samhörighet och gemenskap till. Vidare kan denna samhörighet och gemenskap leda till utanförskap där barn utesluter andra som inte är som de och på något sätt avvikande. Utanförskap kan bero på olika faktorer: annorlunda kläder, utseende, annat ursprung, könsroller, låg samhällsklass osv. Dessa faktorer kan påverka barns självkänsla och självförtroende vilket kan leda till något destruktivt.

4. Material och Metod

I min undersökning har jag valt en kvalitativ forskningsmetod för att den är mest anpassad och relevant för att få svar på min forskningsfråga. En kvalitativ forskningsmetod innebär att man som forskare kan gå in på djupet och få ett inifrån perspektiv på ett fenomen (Larsen, 2007; 75-117). Man får möjligheten att förstå helheten i själva undersökningen och reducera bortfallet genom att välja sina informanter och observations plats. Forskaren möter informanten ansikte mot ansikte och är delaktig vid datainsamlingen (ibid.; 75-117). Det blir även lättare för forskaren att tolka svaren som informanten under en intervju ger ut och få en bättre förståelse av det som undersöks genom att få specifika svar på sina frågor (Larsen, 2007; 75-117).

Denna forskningsmetod har bidragit till att jag som forskare har kunnat få mer fakta om min undersökningsfråga. Genom att ha valt att observera kunde jag öppet gå i skolans miljö och iaktta det som var relevant för mitt arbete. Intervjuerna ledde till att jag kunde fokusera mig på mina aktuella frågeställningar till mitt arbete.

4.1 Urval

Jag har valt att använda mig av ett godtyckligt urval. Det innebär att forskaren avsiktligt väljer ut vilka som ska medverka i undersökningen som han/hon anser är mest lämpliga att få svar på sin undersökningsfråga. I ett godtyckligt urval väljs personerna ut efter karaktäristiska inslag som har bland annat med kön, ålder, utbildning, geografisk belägenhet att göra med (Larsen, 2007; 78). I detta urval har jag valt att ha med mig åtta elever från högstadiet som jag intervjuade, varav tre pojkar och fem flickor med olika nationaliteter och bakgrund. Utöver intervjun valde jag också att observera elever i större skaror för att få helhetsperspektiv på hur sociala relationer och kamratskap ser ut i helhet. Jag har valt att ta kontakt med en skola som är belägen i en av Stockholms närförorter. Jag befann mig i skolan i tre dagar. Varför jag har valt just den skolan är för att skolan har en mångkulturell atmosfär, där man kan hitta elever med olika bakgrunder och nationaliteter och som kan vara lämplig för min undersökningsfråga. Jag har även bestämt mig för att fokusera mig på elever från högstadiet då jag anser att min undersökningsfråga kan diskuteras med eleverna på grund av att de har större förmåga att samtala och föra en dialog än låg och mellanstadie elever. Jag handplockade åtta elever för intervjuer från två olika klasser för min undersökning. Dessa åtta elever tillhörde olika grupper som fanns i de två klasser. För observationen bestämde jag mig att fritt gå runt på skolgården, uppehållsrum, matsalen, klassen och iaktta eleverna från två olika klasser.

4.2 Etiska aspekter

Som forskare är det viktigt att tänka på att “ Alla uppgifter som vi erhåller från och om individerna måste behandlas konfidentiellt” (Patel & Davidson, 2003; 51). Det första jag gjorde innan jag tog kontakt med skolan var att skriva ett brev till föräldrarna om tillåtelse för intervju och observation. Väl i skolan presenterade jag mig kort för de två olika klasserna mitt syfte med att vara där samt att jag ska utföra intervjuer och observationer i tre dagar. Jag tydliggjorde även att deras namn och andra personliga uppgifter inte skulle förekomma i mitt arbete. Jag har även valt att hålla skolan konfidentiellt då skolan bad om detta, denna åtgärd tas för att skydda skolans identitet.

4.3 Datainsamling och genomförande

När man gör en kvalitativ undersökning kan man samla in sina data genom intervjuer, observationer, texter och dokument och även ljud- bildinspelning (Larsen, 2007; 83). I min undersökning har jag bestämt för att använda mig av intervjuer och observationer. Innan genomförandet och datainsamlingen har jag gjort en undersökningsplan för att underlätta det för mig. En undersökningsplan ska hjälpa oss att ordna våra tankar och upptäcka brister i vårt resonemang samt ska den tydliggöra de informationer och kunskap som saknas för att genomföra vårt arbete (Patel & Davidson, 2003; 49). Det var viktigt för mig att ha tänkt ut hur jag ska gå tillväga och vad mitt syfte är med själva undersökningen. Jag satt och skrev ner en planering i form av PM över hur jag ska gå tillväga och vad som krävs för att få det material och de data som är relevanta för mitt arbete. Som underlag har jag använt mig av frågor som: Syftet med undersökningen, Varför vill jag utföra det?, Hur kan undersökningen sammanbindas?, Hur ska undersökningen utföras?, Hur ska data bearbetas och analyseras?, När ska undersökningen utföras? (Patel & Davidson, 2003; 48-53).

Den första metoden jag har valt att använda är intervjuer. I en kvalitativ intervju får informanten förklara sina svar istället för att sätta kryss i svaren på frågorna som man vanligtvis gör i kvantitativa intervjuer (Larsen, 2007; 83-85). I en kvalitativ intervju kan upplägget vara strukturerad eller ostrukturerad. När en intervju är strukturerad menas det med att man som intervjuare har gjort en lista med färdiga frågor i en bestämd ordningsföljd som i kvantitativa intervjuer (Larsen, 2007; 84). Fördelen med det är att man förenklar och reducerar informationslängden och kan bearbeta lättare i efterarbetet och det blir även lättare att jämföra svaren om man har samma frågor till alla. Om en intervju är ostrukturerad innebär det att man som intervjuare ställer frågor i den ordning som situationen föreslår (Stúkat, 2005; 37-42). Utifrån det kan man ha ett antal huvudfrågor som ställts likadant till alla där svaren följs upp på ett individuellt sätt. Man kan även fortsätta den ostrukturerade intervjun med följdfrågor (ibid.; 37.42). När man formulerar intervju frågor är det viktigt att inte ställa ledande frågor,

långa frågor, negationer eller dubbla frågor (Patel & Davidson, 2003; 65). Frågor bör ställas på ett sätt så att informanten inte blir påverkade av att ge ett visst ledande svar (Larsen, 2007; 87). I min undersökning har jag använt mig av en blandning mellan strukturerad och ostrukturerad intervjuformulär som underlag med öppna och korta frågor samt följdfrågor. Jag hade i förväg strukturerat en intervjuformulär men väl på plats var jag tvungen att lägga till följdfrågor som kompletterade intervjufrågorna.

Den andra metoden jag har använt är observation. Att observera handlar om att finnas i en situation som är relevant för studien och registrera iakttagelser som utgår från våra sinnesintryck (Johannesen och Tuft, 2003) i Larsen (2003; 89). Att observera är vårt främsta hjälpmedel för att skaffa information från omvärlden och detta gör vi från våra erfarenheter, behov och förväntningar. (Patel, Davidson, 2003; 74). Det finns två huvudtyper av observationer. Den ena är kontrollerande observationer, vilket innebär att observationer äger rum i en viss miljö som är arrangerad till undersökningen. Den andra är fältundersökningar som innebär att forskaren observerar just de fenomen som han eller hon är just intresserad av i sociala omgivningar. För min undersökning har jag valt att använda mig av fältundersökningar där jag gick runt i olika skolmiljöer och observerade barnen samspele med andra barn. Det finns två slags undersökningar: Icke- deltagande observation och deltagande observation. Som icke deltagande observatör är forskaren en åskådare till det som ska observeras (Larsen, 2007; 90). I denna typ av observation är det viktigt att observatörens närvaro inte påverkar uppförandet hos dem som blir observerade. Som deltagande observatör är forskaren delaktig i det sociala systemet som ska observeras (Larsen, 2007; 90-91). Under min undersökning har jag varit en "Öppen icke-deltagande observatör" där jag var närvarande och delaktig i observationen och den sociala omgivningen i skolan och hade i förväg informerat mina informanter att jag kommer att observera dem.

4.4 Validitet

Validitet handlar om att föra samman data som är relevanta för min frågeställning och som mäter relevansen eller giltigheten i undersökningen (Larsen, 2007; 40). Jag gick igenom mina intervjufrågor och stämde av med data flera gånger för att säkerställa att det stämde bra överens med mina frågeställningar och syfte. Jag spelade även in mina intervjuer på en bandspelare för att inte missa något viktigt. På det sättet kan jag säga att jag hade en hög validitet då jag genomförde och samlade in data som stämde bra överens med min undersökning.

4.5 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att undersökningen är tillförlitlig och noggrann (Patel & Davidson, 2003; 86-87). Det är viktigt för mig att få undersökningen så pålitlig som möjligt och att jag inte blandar ihop mina datasamlingar av intervjuer och observationer. Under observationen antecknade jag löpande för att kunna få med så mycket som möjligt. Sedan kunde jag komma hem, bearbeta och reflektera över mina anteckningar. Även om jag kan ha varit väldigt noga med mitt genomförande och datainsamling kan jag inte vara 100 procent säker på mina resultat. "Förutsättningar för god reliabilitet är alltså att intervjuaren och observatören är tränade" (Patel & Davidson, 2003: 87), vilket jag i mitt fall kände att jag inte är. För att det ska bli så tillförlitlig som möjligt krävs det att en annan person finns med i bilden eller att man inte påverkar informanten med sina svar, vilket är lätt hänt. Vill även tillägga att eftersom jag valde en skola och inte hade andra skolor att jämföra med kan reliabiliteten bli låg.

4.6 Bearbetning

När jag skrev min intervjuguide tänkte jag mycket på *vad* man ska fråga och *hur* frågorna ska ställas. Jag formulerade mina intervjufrågor på ett sätt så att dessa frågor kunde kopplas till min undersökningsfråga. Efter att tänkt igenom noggrann har jag utformat tio lättlästa och lätthanterliga frågor då det ändå var barn som skulle besvara. Det var även viktigt för mig att inte ställa ledande frågor och vilseleda mina informanter. För att underlätta mitt arbete hade jag redan från början bestämt mig för att föra dagbok redan under undersökningens gång till slutet. Att föra dagbok är en bra reflektion för att se hur kunskapen om det studerade har utvecklats (Patel & Davidson, 2003; 57-60). Mina observationer skrev jag i löpande text på plats och lade till vissa saker som jag inte mindes senare när jag kom hem som jag ansåg var viktig för mitt arbete. Jag bearbetade och lyssnade på intervjuerna samma dag som jag gjorde för att underlätta för mig själv. Det är lättare att bearbeta när det fortfarande är färskt.

4.7 Metoddiskussion

När jag påbörjade mitt arbete kändes det lämpligt att göra en kvalitativ undersökning där jag kunde fritt välja vilken målgrupp och personer jag ville ha med mig. När jag gjorde min undersökningsplan var intervju och observation de lämpligaste alternativen för mig. Men även om jag hade i förväg planerat väl och tydlig så finns det alltid nackdelar med att intervjua och observera. När man utför en ostrukturerad intervjuguide är fördelen alltid att man kan ställa följdfrågor och att det är individanpassat men samtidigt kan nackdelen vara att syftet med undersökningen kan spåra ut och att det är mer tidskrävande än vanligt. Själva intervjuerna gick bättre än förväntat men vad jag var tvungen att göra var att lägga till följdfrågor för att kunna komplettera mina intervjufrågor. Jag lade dessutom märke till att under

transkriberingen tog det längre än planerat tid att lyssna och överföra från tal till skrift dessutom kunde det förekomma tolknings fel.

“En felkälla under observation kan vara att en observerad person eller grupp kan uppföra sig annorlunda när de vet att de är föremål för observation....” (Stúkat, 2005;50). Under observationen kunde jag känna att även ifall jag skrivit ner allt och försökt ha med mig allt kan jag ändå ha missat viktiga punkter samt att eftersom jag ändå hade informerat eleverna så visste de om mitt syfte med att vara där och kanske tog hänsyn till sitt uppträdande under observationen.

5. Analys och resultatredovisning

I detta avsnitt ska jag redovisa och analysera mitt undersökningsmaterial. Genom att ha intervjuat elever och observerat i skolan har jag fått ta del av hur samhället, hemmet och skolan påverkar barns identitetsskapande samt vad kamratskap har för påverkan för deras identitetsskapande och vilka faktorer som ligger till grund för deras val av kamratkrets. Jag kommer att framföra i en löpande text om vad intervjupersonen har sagt och resultatet från mina observationer. Jag har valt att citera vad mina intervjupersoner har sagt för att underlätta förståelsen i denna text där ålder och kön kommer att vara aktuella samt har jag valt att använda mig av påhittade namn för att göra denna text så verklighetsbaserad som möjligt.

Under min undersökning intervjuade jag åtta elever där av sex elever med olika nationaliteter och två elever med svenskt ursprung. Fem av eleverna var flickor och tre var pojkar. Utöver intervjuerna valde jag även att observera elever i klassrummet, på skolgården, uppehållsrummet och i matsalen. Jag valde att observera i början för att få en uppfattning om hur eleverna fördelar sig och vilka de umgås med, därefter handplockade jag åtta elever med olika kamratkretsar från två olika klasser. Jag har valt att fokusera mig på tre faktorer som ytterst påverkar deras val av kamratkrets och dessa faktorer är kön, etnicitet och samhällsklass. Jag kommer att använda mig av intervjusvar som har varit relevanta till min undersökning.

Intervjupersonerna:

1. Kön/Namn/Ålder- Flicka/ Petra/13	2. Kön/Namn/Ålder- Pojke/ Thomas/14
3. Kön/ Namn/Ålder- Flicka/ Özlem/14	4. Kön/Namn/Ålder- Pojke/ Ali/13
5. Kön/Namn/Ålder- Flicka/ Mahima/13	6. Kön/Namn/Ålder- Pojke/ Omar/ 13
6. Kön/Namn/Ålder - Flicka/ Fatima/14	8. Kön/Namn/Ålder - Flicka/ Jasmina/13

5.1 Samhällets påverkan på elevers identitetsskapande?

“ Det är individens kontinuerliga samspel och “ förhandling” med yttervärlden som bidrar till att skapa eller forma hans eller hennes upplevelse av sig själv” Giddens (2003;44). Med detta menar Giddens att det är i interaktion med andra i samhället som man skapar en bild utav sig själv. Detta påstående kan bekräftas genom de intervjuer och observationer som gjordes, dessa visade bland annat på hur elever i

samspelet med andra formar sin identitet. Ett tydligt exempel på detta var ute på skolgården där unga flickor satt och pratade om mode, vilket ledde till att en utav dem sade ”jag vill också ha en sån DKNY väska”. Flickan önskade sig väskan pga. att personer i hennes omgivning hade en likadan och den unga flickan försökte eftersträva detta då hon i detta fall anser väskan vara väsentlig för att få social acceptans i sin utmärkande kamratkrets. Under intervjugången berättade tre elever på följande sätt:

“När jag umgås med mina kompisar pratar vi mycket om killar och om kläder. Vi hänger inte så mycket med killarna i min klass för de är ganska omogna. Vi älskar att prata om kläder, vad som är mode och inte mode just nu. Jag brukar få pengar av mamma och sen går jag och handlar massa en gång i månaden. Vi pratar också om tv serier som “Desperate Housewives”, “Gossip girls” och “Top model”. Vi får inspiration av att titta på sådana program. Det händer en alltid en massa intriger och det är roligt att titta på kläderna som de har på sig.” (Petra, 13)

“Jag umgås med de kompisar som kommer från samma land som mig. Vi brukar prata om olika saker som till exempel olika turkiska serier som vi tittar på, turkiska konserter som vi har varit på och sånt. Jag brukar inte vara med killar så mycket, det känns konstigt och är pinsamt att umgås med dem. De retar bara en.” (Özlem, 14)

Jag kan hänga med mina killkompisar och spela playstation. Det är skit roligt! Jag tycker om att spela fotboll också, och på rasterna kan det bli att vi för det mesta spelar fotboll med andra gänget i skolan. Tjejerna i min klass är tråkiga, pratar bara om killar och kläder och därför umgås jag inte med dom”

(Ali, 13) Utifrån vad dessa tre elever berättade kan paralleller dras om att yttervärlden det vill säga samhället är ett redskap för hur elever formar deras identitet i samspelet med andra, precis så som Giddens nämner i citatet ovan. Samhället bidrar med att dessa barn får tillgång till att göra saker som de tycker om, som till exempel att titta på olika tv serier, prata om kläder, spela playstation, spela fotboll, gå på bio osv. Petra berättade att hon och hennes kamrater får inspiration av att titta på tv serier som bekräftar att dessa program påverkar barns tänkande och identitetsskapande. Genom att de i samspelet med varandra pratar om dessa program skapar de föreställningar om hur samhället tror sig vara uppbyggd; att kvinnor ska se ut på ett visst sätt, att bete sig på ett visst sätt, att män jobbar och är familjens försörjare osv.

Samhällets normer och värderingar värnar också i dessa elevers undermedvetna bland annat när de berättar om föreställningar som de har för det motsatta könet. De väljer att umgås med det egna könet eftersom på detta sätt stärker de sin egen identitet och genom att vara tillsammans med kamrater med samma kön, vilket leder till strävan efter självuppfattning. Özlem berättade att hon umgås med kamrater

som kommer från samma land som henne vilket tydde på att hon känner mer samhörighet till dem och därmed stärker sin egen identitet. Som Giddens påpekar är etnicitet en utav de viktigaste identitetskällorna och i Özlems fall bekräftas Giddens (2003; 43) påstående. Att Petra pratar om kläder och mode, att Özlem pratar om turkiska program och Ali om playstation och fotboll kännetecknar och utmärker just deras identitet, och detta kan styrkas med vad Giddens säger om identitet "de uppfattningar människor har om vilka de själva är och vad som är viktigt och meningsfullt för dem" (Giddens, 2003:43). Dessa tre elever i interaktion med andra formar deras identitet och på det sättet lär de sig att anpassa till sin omgivning.

5.2 Hemmets påverkan

En av eleverna berättade under intervjusamtalet på följande sätt: *Jag brukar faktiskt kunna prata med min mamma om jag har bråkat med någon kompis. Hon brukar ge mig råd och det känns faktiskt bra* (Fatima, 14). Fatima berättar att den kontakten hon har med sin mamma gör att hon kan reflektera och prata om sina känslor. På det sättet Fatima berättar får man en bild av att hennes mamma finns vid hennes sida när hon behöver henne. Enligt Fatima har hon en väldig kärleksfull relation till sin mamma, de har ömsesidig respekt och får stöd av sin mamma vilket stärker hennes identitet, där hon senare i sin omgivning visar ömsesidig respekt till andra. Stier (2003) påstår att vid tidig ålder utvecklar barn sin självuppfattning utifrån någon annans perspektiv bland annat utifrån sina föräldrars perspektiv (Stier, 2003;84-85). Detta uttalande av Stier kan bekräftas utav det Fatima berättade.

En annan elev berättade: *"När jag bor hos mamma vill hon att jag ska hjälpa henne städa och hjälpa henne laga mat och sånt, men hos pappa blir det att vi köper mat utifrån och sedan kan vi sitta och titta på fotbolls matcher tillsammans."* (Thomas, 14). Vidare berättar Thomas *"... mamma blir oftast sur på mig för att jag inte pallar städa och laga mat och då känns det skönare att bo hos pappa"*. Utifrån det Thomas berättade kunde man dra ännu en parallell till Stiers teori. Stier nämner att barn härmar, ser upp till och tar efter sina föräldrar och kan även ta efter deras beteende helt och hållet eller delvis (Stier, 2003; 84-85), i detta fall hade man kunnat hävda att Thomas tar efter sin pappa. Han ser sin pappas beteende och försöker imitera, t.ex. att han inte vill hjälpa till med matlagningen hemma. Varför Thomas tar efter sin pappa mer än sin mamma kan bero på köns uppfattning. Thomas ser att han har mer gemensamt med sin pappa ser sin pappa som sin manliga förebild, vilket kan leda till misstolkad kvinnouppfattning t.ex. att det är kvinnors uppgift att sköta hushållet och att män inte behöver hjälpa till.

5.3 Skolans betydelse

Samtliga elever berättade under frågan ("Förklara med tre ord som omfattar varför skolan är viktig?") att skolan är viktig för framtiden. I skolan får barn möjligheten att lära sig att ingå i olika slags grupper, samarbeta, de lär sig normer och värderingar både formella och informella, moral och etik. Skolan ger barnen förutsättningar att kunna anpassa sig till samhället som kan strykas med vad Giddens (2003) anser, att skolan är en del av ett samhälle och med tiden har blivit en primär bas för vår livsstil. Under intervjun nämnde sex av eleverna att de lär sig bäst genom att samarbeta med andra elever. "*Det känns bara mycket bättre att jobba tillsammans och man lär sig bäst så, i alla fall jag, man får liksom hjälp och man behöver inte göra allting själv, plus att det är mycket roligare*" (Jasmina, 13). Vad Jasmina nämner är att i samspel med andra lär hon sig effektivt. Och genom samarbetet med sina kamrater utvecklar hon sin sociala förmåga vilket kommer att hjälpa henne i sitt framtida liv.

Under en av observations dagarna pågick ett lektionspass som handlade om livskunskap. I ämnet livskunskap sitter eleverna i en ring på en matta där läraren även är delaktig. Under det här ämnet samtalas och reflekteras det om människosyn, vänskap, känslor, kärlek, hälsa, självförtroende och självkänsla, kulturer och kulturkrockar, livsstil, samliv, drogproblem, relationer och även existentiella och etiska frågor. Genom olika övningar, rollspel och diskussioner får elever träna upp att utveckla sina sociala och emotionella kapaciteter, att de blir känslomässigt intelligenta, att lära sig hantera konflikter och känslor, att de lär sig lyssna och lära sig av andra, att samarbeta och kunna ingå i en gemenskap.

Under just detta pass som var tilltänkt för att underlätta arbetsgången för undersökningen, placerade läraren en bunt med lappar i mitten av ringen. Dessa lappar hade frågor som eleverna fick dra och berätta först varandra och sedan diskutera gemensamt med hela klassen. Frågor som förekom var: Vad för slags relationer finns det?, Vilka sorters relationer har du med din omgivning?, Vad betyder relation?, Hur är din relation till dina kamrater? osv. Eleverna var väldigt djupa när de besvarade och diskuterade om dessa frågor. Ordet relation definierades som att skapa en kontakt med en annan människa/människor. De kom med en massa olika relations förslag som: relationer till föräldrar, relationer till lärare, andra elever, till rollfigurer, idoler, träning osv. När de fick svara på vilka sorters relationer de har till sin omgivning kunde de säga: mamma-dotter relation, vänskapsrelation, pojkvän - flickvän relation osv. I ett sådant skeende som livskunskap lär barnen sig att tillsammans skapa och utveckla normer, värderingar och attityder som även Thornberg betonar om att genom den sociala interaktionen till andra människor utvecklas värden, attityder och normer (Thornberg, 2006;22). Under en intervjugång berättade några av eleverna vad de får ut av att ha ämnet livskunskap och en av dem svarade på följande sätt: "*Jag får lära mig att respektera andra och samarbeta med dem, det är ett sätt*

för mig att tänka mina känslor där jag kan säga fritt om vad jag tycker och känner” (Fatima, 14).

Fatima menar att under lektionen livskunskap får hon yttra sig på sitt eget sätt samt diskutera relevanta ämnen. I och med att Fatima deltar i en större grupp (hela klassen) med en professionell vuxen (läraren) och får vara med att diskutera, vilket skapar självförtroende som i sin tur leder till att den egna identiteten stärks.

5.4 Grupperingar

I skolan som observerades kunde man tydligt se att det finns det en rad olika grupperingar bland eleverna. Under observations dagarna märktes det ute på skolgården att samma pojkar spelade fotboll varje dag, samma personer satt tillsammans i matsalen osv. Under intervjun berättade eleverna: *”Det finns flera gäng eller kompisgrupper i skolan, typ som coola gänget, fotbollskillarna, och nörd gänget” (Petra 14)*

Det framgick att elever mår bra när de får bekräftelse av sina kamrater. Genom bekräftelse höjs elevernas självförtroende och stärker gemenskapen i gruppen, under ett samtal med en utav eleverna berättades: *”Mina kompisar tycker att jag spelar skit grymt fotboll, jag får alltid höra att jag är som Zlatan och det är faktiskt roligt” (Omar, 13).* Omar får bekräftelse och känner sig accepterad bland sina kamrater, vilket leder till att Omar får en känsla av trygghet i gruppen. En annan elev sade under intervjun: *” De flesta av mina kompisar här i skolan har samma intresse som mig, på rasterna brukar vi faktiskt sitta vid datorn och surfa på Facebook” (Mahima, 13).* Stier menar för att skapa identitet måste man vara delaktig till sin omvärld och det är genom detta man förstår sig själv (Stier, 2003). Detta gör eleverna genom att söka in sig till grupper som de känner mest samhörighet till. Samtliga elever som intervjuades berättade att de söker sig till deras ”gäng” pga. gemensamma intressen. Gemensamma intressen så som musik, klädstil, datorer, sport osv. Eleverna berättade öppet om att det fanns grupperingar i deras klasser. Grupperingar som de namngav och rollsatte var ”det coola” gänget, skejtar gänget, gamer, sportfånarna, Stureplantjejerna, nördarna och flyktingar/importer. Eleverna beskrev grupperna på följande sätt: **“Det coola” gänget** - Killar och tjejer som har märkeskläder, som syns överallt och bara umgås med varandra, smygröker. De är högljudda och som anses vara det populäraste gänget som alla vill vara med i. **Sportkillarna-** Innefattar killar som spelar fotboll och umgås oftast bara med varandra där de endast pratar om fotboll och brukar för det mesta vara med i någon fotbollsklubb. **Skejtar gänget-** Killar och tjejer som har en viss stil och åker skateboard, de har baggy pants och har fantasifulla frisyrer. **Gamers-** För det mesta killar som spelar spel tillsammans på datorer och tv spels konsoler och pratar om tv spel. **Nörd gänget-** Killar och tjejer som pluggar, inte går ut alls och för det mesta håller till sig själva. **Stureplan tjejerna-** ”Överklass” tjejerna som alltid har märkes

kläder och är eftertraktade av killar men stöter ut personer som inte uppfyller deras krav, anses vara väldigt självupptagna och utseendefixerade. **Flyktingar/import** - Tjejer och killar som inte kan det svenska språket bra men kan även vara elever som är väldigt kultur medvetna och har ett eget gäng. De pratar för det mesta sitt eget språk och håller till för sig själva.

Vissa grupper utmärktes tydligare än andra och just i dessa observerade klasserna utmärkte sig ”det coola gänget, Sportkillarna, Stureplan tjejerna och Flyktingarna/import”. På grund av detta valdes dessa utmärkande grupper att analyseras.

Det ”Coola gänget”- Utifrån intervjuerna och observationen kunde man koppla ”det coola gänget” som ansågs vara den mest eftertraktade gruppen som eleverna vill tillhöra i, till vad Svedberg nämner om Referens grupper dvs. grupper som man inspireras av och antingen tillhör eller vill tillhöra i och kan bestå genom val av kläder, musikstil, fritidsvanor osv (Svedberg, 2000;18). Elever som inte tillhörde detta gäng visade respekt och rädsla gentemot dom pga. de fruktar mobbning. Det ”coola gänget” utmärker sig och stärks utav att trycka ner andra precis så som Svedberg nämner om Vi-grupper och dom- grupper (ibid.; 17-18). Vi-grupp- och dom-grupp menar Svedberg att, ”Vi” grupperna stärks i samband med att trycka ner ”dom” grupperna. Bygger på att stärka den egna gruppen genom att skapa rykten och fördomar mot andra gruppen.

”Sport killarna”- Sportkillarnas grupp består av en sammanslutning av elever som delar samma intresse av sport. Dessa killar utmärktes genom att de konstant var klädda i tränings kläder med en träningsväska i handen. En av eleverna som intervjuades tillhörde just denna grupp och berättade på följande sätt: *”Jag älskar fotboll av allt annat och det är skönt att det finns andra i klassen som älskar fotboll som mig” (Thomas, 14).*

”Stureplans tjejerna ”- Denna grupp utmärktes mesta dels av deras val av kläder, märkes kläder som syntes och deras väl av kamratkrets där det kunde förekomma att de ställde väldigt höga krav på ”medlemmarna”. Petra som tillhör den här gruppen berättade under en observations dagarna : *” Jag skulle nästan aldrig kunna komma till skolan utan smink, det tar nästan år för mig att hitta dagens ”Outfit”*. Detta kunde vara ett sätt för Petra och hennes kamrater att söka bekräftelse från andra i sin omgivning att vara de ”snyggaste” och ”eftertraktade ” tjejerna som alla killar vill ha.

”Flyktingarna/import ”- Denna grupp kändes som att de var utfrysade från andra i klassen. Gruppen bestod antingen av nyanlända invandrare eller grupper som var väldigt kultur medvetna dvs. elever som höll fast i hem landets kultur till exempel genom traditionella kläder och delade samma språk.

Dessa grupper som nämndes ovan kan kallas för informella grupper som Svedberg (2000) nämner. Dessa grupper formades utifrån gemensamma intressen där de skapas utifrån samhörighet eller ömsesidiga intressen. En annan gemensam grupp aspekt som delades av alla grupper var Svedbergs (2000;17-18) vi-grupp och dom-grupp teorin. Genom att eleverna kategoriserade varandra och uppstod fördomar.

5.5 Kamratskapets inflytande

Observationen visade att elever lär känna sina kamrater genom skolans olika sociala miljöer som till exempel på rasterna, matsalen, omklädningsrum, elevrådet och uppehållsrummen.

Genom att intervjua dessa elever kunde det konstateras att skolan är en viktig del av deras identitetsskapande. På frågan *"Förklara med tre ord som omfattar varför du tycker skolan är viktig?"* Svarade samtliga elever kamraterna var det viktigaste. Alla elever som jag intervjuade berättade att de flesta kamrater dem umgås med i skolan umgås de även med i privat.

På väggen i klassrummet hittades en plansch som eleverna hade gjort tillsammans under lektionspassen "livskunskap". Planschen beskrev om kamratskapets betydelse där man bland annat såg bilder, dikter om kamratskap, det positiva och negativa om kamratskap. Några av de positiva aspekterna som skrevs var: respekt, ömsesidig behandling, tillit, acceptans, gemenskap mm. Negativa sidan tillhandahöll konflikter, gruppträck, grupperingar mm. De positiva inslagen överenskom med Öhman's definition av att kamratskap är ömsesidigt och bygger på att bli accepterad och respekterad av de andra och innefattar bland annat gemenskap, glädje, besvikelse, ilska, uppmuntran och stöd (Öhman, 1996; 142). Men vad som ses som negativt av eleverna ser Öhman det som ett lärorikt tillfälle att lära känna sig själv och sin omgivning. Till exempel att konflikthantering stärker vår förmåga att hantera olika problem och situationer. Nedan definierar en elev om vad kamratskap betyder för henne:

"Vänner ska kunna ställa upp för varandra, man ska kunna berätta sina hemligheter och lita på varandra" (Fatima, 14). Det Fatima menar om kamratskapets betydelse, belyser även Öhman om att kamratskap bygger på förtroende, att med en vän ska du kunna visa dina sidor utan att kamratskap känner sig hotad.

Under intervjuens gång berättade eleverna hur deras relation till andra kamrater i skolan respektive klassen är och då sade en av eleverna: *"Den är OK, vi pratar ibland och när det behövs. Jag vet inte varför vi inte umgås, vi har olika intressen kanske därför"* (Mahima, 13)

Vilket även kan överensstämmas stämmas med det Öhman menar att kamratskap utgår från någon sort av samhörighet, i intresse, ålder eller kön och som de kan identifiera sig själva med (Öhman, 1996:142).

Samtidigt berättar en annan elev: *"De kompisar jag umgås med i skolan är som jag och har samma humor som jag"* (Jasmina 13). Det som både Mahima och Jasmina bekräftade och som tydliggjorde under observationen var att dessa elever har en umgängeskrets som påminner om de själva och därmed väljer sina kamrater utifrån deras eget intresse. Intressen som avgjorde kunde vara alltifrån klädstil, musiksmak, kultur, sport men även faktorer som kön, etnicitet och samhällsklass. Under frågan *"vad brukar du göra på din fritid?"* Berättade samtliga elever att de brukar umgås med kompisar, spela fotboll, träna dans, gå på hemma fester, spela tv spel, shoppa mm. Dessa aktiviteter bekräftade att deras val av kamrater utgick ifrån gemensamma intressen.

En annan elev berättade: *"På rasterna spelar jag fotboll med mina kompisar, det tycker jag är kul, jag brukar stå målvakt för Nisse är inte lika duktig som mig"* (Ali, 13). Öhman menar att kamratskap gör lättare för sociala jämförelser som ger eleven speciella möjligheter att värdera sig själv genom att jämföra sig med andra som är lika, vilket underlättar självkänedom hos eleven och bidrar till en social omställning (Öhman, 1996; 142) som kan bekräftas i Alis fall där han jämför sig med Nisse vilket tyder på självkänedom och visar självförtroende. Vidare under en intervjugång berättade en annan elev hennes syn på kamratskap: *"Jag tror inte jag skulle mått så bra om jag inte skulle ha kompisar i skolan, kompisar behövs för att må bra helt enkelt, Jag känner igen mig själv ibland av saker som de kan berätta"* (Petra, 13). Petra menade att kamraterna betyder mycket för att kunna trivas i skolan. Hon menar att kamraterna utgör en stor del, där man har sina kamrater och kan bearbeta om olika saker, prata om sina känslor som man kanske inte kan göra det med någon annan, dela hemligheter med, prata om något gemensamt samt dela sina tankar. Detta påstående kan överensstämma med det Höper& Kutzleb& Stobbe& Weber säger att i ett kamratskap får man lära sig att sätta sig i en annan människas tankar och känslor och reflektera sina egna tankar och känslor (Höper& Kutzleb& Stobbe& Weber, 1976; 103). Petras uttalande visar att hon både delar med sig och tar emot kunskaper och erfarenheter i ett ständigt utbyte av information mellan sina kamrater.

Özlem berättade: *"Jag umgås inte med vissa för att de förstår inte mig, det kanske är för att jag har annan sort kläder på mig...."* Özlem har en annan etnisk bakgrund och därmed väljer att ha på sig traditionella kläder i skolan. Vilket kanske blir att vissa av eleverna i klassen inte förstår sig på hennes starka koppling till hennes kultur som medför kulturkrock. Özlem väljer då att umgås med kamrater som har likadana egenskaper som henne och kommer från samma kultur. På det sättet hamnar hon inte utanför men är ändå avvikande från "de andra" grupper.

5.6 Faktorer som påverkar elevers val av kamratkrets

Det finns flera olika faktorer som spelar stor roll när det kommer till elevers val av kamratkrets. Faktorer som gemensamma intressen, kön, etnicitet, samhällsklass är några av de få som förekommer. I frågan ”vad brukar ni göra på rasterna?” Berättade elever: *På rasterna brukar jag umgås med mina tjejkompisar, vi brukar sitta vid datorer, snacka eller vänta in nästa lektion* (Petra, 13). *”På rasterna hänger jag med killarna och kanske spelar basket, fotboll och sånt”* (Omar, 13). Petra och Omar framhäver att deras val av kamratkrets utgår ifrån köns faktor. Stier (2003) nämner att köns roll har en stor betydelse för barnets identitet och självuppfattning och därmed kan det sägas utifrån det som undersöktes i skolan att det stämde delvis med Stiers teori. Köngruppering utmärks väldigt mycket men det behöver inte betyda att elever inte umgås med det motsatta könet. Till exempel berättade Jasmina att hon har flera kompisar av det motsatta könet som hon kan umgås med. Jasminas anledning att umgås med det motsatta könet utgår ifrån gemensamma intressen och vid en sådan ålder börjar nyfikenheten för det motsatta könet att växa.

Eftersom skolan är mångkulturell kunde man se elever med flera olika nationaliteter som i sin tur bildade sina egna små grupper där olika nationaliteter ingick. Etnicitet är en faktor som ger människor identitet och gemenskap. Detta märktes tydligt på skolans skolgård då man såg etniska små grupper. Elever som tillhörde gruppen ”Flyktingar /importer” hade svårt med språket och hade även svårt att anpassa sig till andra då de hade svårt att hitta ett gemensamt intresse. Men även här såg man att dessa elever interagerade med t, ex sportskillarna då ett gemensamt intresse för fotboll fanns. Trots att två olika grupper spelade fotboll med varandra fanns vi och dom känslan i form av att grupperna delades in i lag alltså vi (”sportskillarna”) mot dom (Flyktingarna/importerna”). Ålund (1997) betonar att etnicitet i det svenska samhället utgör de olika invandrargrupperna som finns och kan lätthänt bli att man skapar en vi och dom känsla. Trots att etnicitet är en viktig faktor för elevernas val av kamratkrets kunde man se multikulturellt samspel mellan elever och många elever umgicks med andra elever med annan etnicitet vilket visar att Ålund påstående inte är helt korrekt.

Samhällsklasser är en ytterligare faktor som påverkar elevers val av kamratkrets. Petra till exempel har tidigare under samtalen berättat att hon och hennes umgängeskrets brukar gå och handla kläder, gå på bio, ute och fika med sina kamrater, spela tennis osv. Med att döma av hennes val av sysselsättning samt klädstil kan man anta att hon kommer från en förmögen familj. Petra umgås med andra flickor som delar gemensamma intressen och denna grupp utmärktes av andra elever som ”Stureplans tjejerna”. Utav observationen kunde man se att flickorna hade en högre standard än genomsnitt eleven genom val av dyra märkes kläder, väskor, skor och accessoarer. Vad som motiverar dessa flickors val utav umgänge är

huvudsakligen att de har samma intressen, intressen som är dyra och kostsamma och andra elever som inte har samma ekonomiska förutsättningar utesluts från gemenskapen. Detta tydliggjordes under ett samtal med Fatima och Jasmina där båda två berättade att de också har mode som intresse men att de fick för lite månadspeng utav sina föräldrar som bidrog till att de inte kunde köpa de senaste kläderna. I skolan märktes klasskillnaderna tydligt på elevernas val utav kläder där somliga elever kunde ha på sig exklusiva klädmärken under en helt vanlig skoldag medan andra troligtvis inte hade råd att hålla samma höga standard. Även Jönsson & Trondman & Arnman, & Palme, (1993; 9) instämmer på detta yttrande då de i sin litteratur nämner, att sociala skillnader som finns i samhället reflekteras i skolan.

5.7 Resultat Diskussion

Frågorna som jag ställde mina informanter blev inte så konkreta som jag trodde det skulle bli och därmed blev jag tvungen att ställa följdfrågor. I och med att jag ställde följdfrågor kunde det hända att jag ibland hamnade i otakt och ställde irrelevanta frågor men i slutändan gav frågorna mig en helhetsperspektiv av elevernas situation. Eleverna var väldigt aktiva och gav mig en massa svar på mina frågor, de var pratsamma och trevliga. Det var väldigt givande att intervjua elever och jag fick fram mer under intervjugången än under observationen. Eftersom jag valde att observera en skola och därmed intervjua åtta elever kan det ha skett ett stort bortfall. Egentligen så ville jag kunna generalisera men detta blev svårt då jag fick veta om just den skolans miljö och elever. Vissa av de frågorna jag ställde kan även ha blivit för personliga, vilket kunde leda till att jag fick oärliga svar från mina informanter då de kände att de ville dölja det. Under observationen höll jag mig till offentliga platser vilket kunde leda till att jag eventuellt missade viktiga händelser som kan ha skett utan min närvaro så som mobbning, kränkning osv.

6. Slutsatser

Huvudsyftet med detta arbete var att undersöka vad kamratskap har för betydelse på elevers identitetsskapande och vad för faktorer som ligger till grund för elevers val av kamratkrets. För att kunna komma fram till undersökningens resultat användes intervjuer och observationer. Det mest givande var dock intervjuerna för där fick jag en bra personlig kontakt till mina informanter. Detta ledde till att jag fick en uppfattning om hur kamrater kan påverka elever och vilka de väljer att umgås med, även observationen var givande då jag personligen kunde observera och iaktta eleverna i deras sociala skolmiljö. Under mina observations dagar samtalades det flitigt med eleverna på rasterna vilket ledde till att jag fick ännu djupare förståelse om deras tillvaro.

Frågeställningarna som användes för att underlätta förståelsen för undersökningens huvudsyfte var:

- Hur påverkar samhället, hemmet och skolan på barns identitetsskapande?
- Vilka slags grupperingar finns det bland barn?
- Vad har kamratskapet för betydelse?

Genom att svara på dessa frågor har jag kunnat dra slutsatser om vad kamratskap har för betydelse på barns identitetsskapande.

Samhället har normer och värderingar som barn/elever fångar upp medvetet och omedvetet genom bland annat media, föräldrar, andra vuxna samt andra människor. De uppfattningar och föreställningar som samhället målar upp påverkar barnen genom att de får en bild av "hur det ska vara". Detta har både positiva samt negativa konsekvenser. De positiva är exempelvis att barn lär sig att tillämpa de formella samt informella regler som finns ute i samhället vilket leder till att man kan samspela med resten av omgivningen. Samhället bidrar även med förutsättningar i form utav skola samt andra faciliteter vilket har en positiv inverkan på barns utveckling. Nackdelarna enligt min slutsats är att barn kan få uppmålade bilder av t.ex. föräldrar, media och andra påverkande faktorer utav hur de ska vara, de försöker efterlikna bland annat personer som de ser upp till vilket medför att den egna identiteten kommer i kläm. Man kan börja känna att man behöver vissa saker så som dyra kläder eller dylikt för att bli accepterad i sin omgivning. Med andra ord kan man säga att samhället kan begränsa samt leda barns tänkande på både gott och ont.

En annan väldigt betydelsefull faktor på barns identitetsskapande är hemmet/familjens påverkan. Familjen är den första sociala grupp barn ingår i och det är i hemmet man lär sig sina grundläggande

värderingar och normer. De normer som barn tar del av under sin uppväxt från sina föräldrar påverkar barns framtida beteende, exempelvis så som var i Fatimas fall, hon fick respekt, stöd, vägledning och uppmuntran av sin mamma som leder till att hon kan visa andra dessa egenskaper. Om barn inte får tillräcklig utav denna sorts stimulans kan det leda till att barnet i fråga hämmar sin identitetsutveckling. Barn imiterar även sina föräldrar i stor utsträckning vilket också kan vara på både gott och ont, där vissa av hemmets normer och värderingar kanske inte respekteras ute i omgivningen exempelvis synen på könsroller, så som att kvinnans uppgift är att ta hand om hemmet, laga mat osv. Hemmet tillsammans med skola är betydelsefulla platser där barn får de förutsättningar och kunskaper de behöver för att kunna klara av att anpassa sig ordentligt till samhället.

Skolans värld är oftast ett barns första möte med samhället. Där får barnen lära sig om normer och värderingar som är grundläggande i samhället. Skolans främsta uppgift är att förmedla kunskap och att förbereda eleverna till att kunna anpassa sig ute i samhället. Skolan är en mötesplats för barn och ungdomar där de får möjligheten att interagera och socialisera sig med andra individer från olika bakgrunder, detta leder till att barn får ta en del utav andras handlingsmönster och lär sig på detta sett att det finns olika sorters människor med annat tänkande än de själva. En viktig egenskap som barn lär i skolan är att kunna samarbeta och på det sättet lär de sig att förhålla sig till andra. Detta kan leda till att självförtroendet både höjs och sänks som på så sätt påverkar elevers självkänsla. Att gå i skolan medför även att barn automatiskt delas in, exempelvis årskursindelning, ytterligare klassindelningar i årskursen, könsfördelning på gymnastiken osv. Det förekommer även informella grupperingar inom skolans värld.

Barn ingår även i informella grupper som exempelvis i kamratgrupper. Kamratgrupper är en viktig del av barns sociala liv där de får möjligheten att samspela med andra. Dessa grupper bildas utifrån en sammanslutning av barn/elever med gemensamma drag och intressen. Det kan vara alltifrån könsgruppering, intresse grupper, etniska grupper osv. I dessa kamratgrupper kan barn eller elever diskutera och umgås vilket leder till utveckling och identitet stärkande. Utveckling och identitets stärkande i form av delaktighet i gruppen och känslan av att ”tillhöra” en gemenskap. I klasserna som observerades fanns flera grupperingar. Genom att dessa barn väljer att ingå i olika kamratgrupper efter deras eget intresse eller där de känner mest samhörighet till utformas samt utvecklas de sin identitet. Kamratgrupper kan bidra med att medlemmarna känner sig accepterade, trygga och får positiv bekräftelse att man duger, men kan även bidra med negativa konsekvenser där vissa elever blir utfryssta på grund olika anledningar. Andra negativa konsekvenser är att det uppstår vi och dom grupper vilket kan leda till fördomar och konflikter. Avslutande vis kan man säga att grupperingar är något som inte går att undvika men att för att minska ”vi och dom” fördomar kan pedagogen vara mer uppmärksam och när elever ska delas in i

grupper för till exempel skolarbeten bli indelade av pedagogen istället för att välja fritt vilket kan resultera att de lär känna andra kamrater som inte ingår i gänget.

Kamraterna utgör en viktig del av ett barns identitetsskapande. Med kamraterna kan de dela sina intressen, känslor, hemligheter och känner sig accepterade. De väljer sina kamrater utifrån gemensamma intressen, gemensamma drag till exempel kulturförhållanden, ömsesidig respekt där man kan förhålla sig till varandra. I tidigare forskning kring kamratskap drogs slutsatser av Agneta Nilsson (på uppdrag av skolverket, 1999) och Maud Ihrskog (2006) att kamrater är viktig för barns relationsskapande och identitetsskapande. Denna slutsats kan jag även dra, då barnen i min undersökning betonade om kamratskapets påverkan på dem. Kamraterna behövs för att barn ska må bra och kunna relatera sig till någon som de har en relation till. Kamraterna utgör en viktig grund för barns trygghet och på detta sätt lär sig barn att utveckla olika förmågor och relationer. Genom kamraterna kan man hitta sig själv och uppleva av den man är och stärka sin identitet genom att hitta andra kamrater som har samma och likadana egenskaper.

7. Käll- och litteraturförteckning

- Abrams & Hogg (1990a). *An introduction to the social identity approach*. I D. Abrams & M. G Hogg (Eds.), *Social identity theory* (s.1-9). New York: Harvester Wheatsheaf i Thornberg, R (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Eisele, P (2003). *Experimentell och tillämpad socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur i Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Giddens, A. (1994, 1998, 2003). *Sociologi (originaltitel, Sociology)*. Lund: Studentlitteratur
- Halstead, J.M (1996). *Values and values education in schools*. I J.M Halstead & M.J Taylor (Eds.), *Values in education and education in values* (s.3-14). London: The Falmer Press i Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Hartman, J. (1998, 2004). *Vetenskaplig tänkande, från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur
- Höper, G-J. & Kutzleb, U. & Stobbe, A. & Weber, B. (1974,1976). *115 övningar i social inläring, Grupp dynamiska lekar (original titel: De spielende gruppe)*. Falköping
- Johannesen & Tuft (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö:Liber i Larsen, A-K. (2007). *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Kristanstad
- Jönsson, I. & Trondman, M, & Arnman, G.& Palme, M. (1993). *Skola, fritid, framtid*. Lund: Studentlitteratur
- Larsen, A-K. (2007). *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Kristanstad
- Nilsson, B. (1993). *Individ och grupp*. Lund: Studentlitteratur i Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Osbeck, C. (2006). *Kränkningens livsförståelse, en religiondidaktisk studie av livsförtäelselärande i skolan*. Karlstad
- Orlenius , K (1999). *Värdegrunden - finns den?*. Stockholm: Runa Förlag i Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Patel, R. & Davidson B .(1994). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Stier, J. (2003). *Identitet, Människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur
- Stigendal, M (2004). *Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan utanförskap och innanförskap*. Lund: Studenlitteratur
- Stukat, S. (2009). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Svedberg, L. (2000). *Gruppsykologi. Om grupper, organisationer och ledarskap*. Lund:

Studentlitteratur

- Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber
- Wahlström, K. (2005, 2003). *Jämställdhets pedagogik i praktik, Flickor, pojkar och pedagoger*. Kristianstad: Studentlitteratur
- Ålund, A. (1997). *Multikultiungdom, kän, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur
- Öhman, M. (1996). *Empati genom lek och språk*. Falköping

Internet Källor:

- Irhskog, M. (2006). *Kompisar och kamrater. Barn och ungas villkor för relationsskapande i vardagen*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen vid Institutionen för pedagogik vid Växjö universitet 2006. Tryckförlag: Intellecta Docusys, Göteborg
<http://fou.skolporten.com/art.aspx?id=a0A2000000D5xSEAS&typ=art>
- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94
www.fritzes.se
- Nilsson, A. & Skolverket (1999). *Man vet inte var trappstigen är i livet. Perspektiv på tobak, alkohol och narkotika*:
<http://www.skolverket.se/sb/d/2262/a/12666;jsessionid=F1024F74EF932CE281A779F11F3584A9>
- Skolverket (2002). *Rapportering av regerings uppdrag. Relationer i skolan. En utvecklande eller destruktiv kraft*.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1061>
- Ordspråk av Ernst Rolf (2009.11.18)
<http://hem.passagen.se/farila/friendship4.htm>

Bilaga A

Hej!

2009.10.05

Mitt namn är Sumona Hossain. Jag är lärarstuderande på Södertörns Högskola och läser inriktningen interkulturell profil (mångkulturell). Detta är min sista termin och i och med det så ska jag börja skriva mitt examens arbete. Jag har valt att skriva om vad sociala relationer har för betydelse för elevens identitetsskapande i skolan. För att förstå mig bättre på det behöver jag intervjua några elever, observera och även delta i samtal med dem. Jag skulle jätte gärna vilja ha er tillstånd till det. Det skulle hjälpa mitt arbete väldigt mycket.

Tack på förhand!

Sumona Hossain

Härmed intygar jag att du får mitt samtycke att intervjua, observera och samtala med mitt barn

Elevens namn:

Skola/Klass:

Förälderns namn:

Datum:

Bilaga B

Intervjufrågor till eleverna

Ålder:

Kön:

1. Beskriv med tre ord hur du är som person
2. Vad brukar du göra på din fritid?
3. Förklara med tre ord som omfattar varför du tycker skolan är viktig
 - På vilket sätt lär ni er bäst i skolan?
 - Vad gör man under ämnet livskunskap?
 - Vad lär man sig under livskunskap?
4. Vilka och vad för umgängeskrets har du i skolan?
 - Vad brukar du göra när du umgås med dina kamrater?
5. Hur träffades du och dina kamrater?
6. Vad brukar ni göra på rasterna?
 - Vad tycker ni är det roligaste att göra?
7. Hur skulle dina kamrater beskriva dig?
 - Vad betyder kamrater för er?
8. Finns det grupperingar i er klass, vilka slags?
9. Vad brukar du göra hemma?
 - Hjälper du till hemma som till exempel med städningen och sånt?
 - Kan du prata med någon vuxen när du behöver det?
10. Hur är din relation till andra elever i klassen/skolan som inte du umgås med?

